

615.11:54

POUŽÍVÁNÍ CHEMICKÉHO NÁZVOSLOVÍ V POLNÍM LÉKOPISU

Pplk. RNDr. Jaroslav FOREJT, CSc., PharmDr. Bohuslav VODIČKA, Mgr. Josef VESELÝ
Vojenská lékařská akademie J. E. Purkyně, Hradec Králové
(rektor: plk. prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.)

Při tvorbě vojenského lékopisu (pro jednoduchost bude v dalším textu použito v případě vojenského lékopisu pouze slovo "lékopis" a pokud bude citován jiný lékopis, bude uveden jeho celý název, nebo zkrácené označení, jako např. ČsL 3, ÓAB 8 apod.) byl jako základ použit způsob latinského názvosloví používaný Světovou zdravotnickou organizací (WHO), který byl také použit v 2. vydání Evropského lékopisu (Ph. Eur. 2, v textu je však použita častěji zkratka "EL"). Tento způsob je ostatně používán ve většině národních lékopisů v Evropě s výjimkou lékopisu Velké Británie (BP 1993).

Základem pro toto názvosloví jsou INN názvy (International Nonproprietary Names), přičemž jsou doslovně přejímány hlavně jednoslovné názvy základních látek a z dvojslovných jsou to názvy kyselin. V případě solí, hydrátů, esterů, oxidů a hydroxidů však mezinárodní latinské názvosloví používá závazná pravidla (viz další text), která v mnoha případech neodpovídají našemu tradičnímu latinskému názvosloví. Na rozdíl od INN názvů se všechny latinské názvy léčiv píšou s velkým počátečním písmenem.

Kromě latinského názvosloví jsou v lékopisu po-

užívány chemické názvy (zejména v příloze 1. ČI-NIDLA), a to podle pravidel Mezinárodní unie pro čistou a užitou chemii (IUPAC). V praxi to znamená, že tyto názvy byly převzaty z EL, resp. z materiálů Komise pro lékopis VR MZ ČR (dále jen lékopisná komise, ve zkratce LK). Chemické názvy slouží pouze jako doplňkový údaj. U většiny speciálních článků a to tam, kde se jedná o jednoduchou organickou sloučeninu nebo sloučeninu anorganickou, jsou uvedeny pouze vzorce sumární, např.

PHYSOSTIGMINI SALICYLAS

Salicylan fysostigminia

$C_{22}H_{27}N_3O_5$

Mr 413,5

a u složitějších organických sloučenin jsou navíc ještě uvedeny strukturní vzorce (pro potřeby práce vytvořeny Mgr. Kučerovou z FaF UK Hradec Králové v systému CHEMWIDOWS).

Názvy článků jsou tedy uváděny latinsky podle EL a pod nimi je uveden český název vybraný z ČsL 4, dále pak sumární vzorec, v některých případech také strukturní vzorec a molekulová, příp. atomová relativní hmotnost.

Tabulka 1

Použití slovních částic k vyjádření příslušnosti k určité farmakologické skupině

Latinsky	Anglicky	Česky	Farmakologický význam
-acidum	-acide	-kyselina	syntetické polypeptidy s kortikotropním účinkem
-andr	-andr	-andr	steroidy, androgeny
-arolum	-arol	-arol	deriváty dikumarolu
-azepamum	-azepam	-azepam	benzodiazepinová léčiva
-bol	-bol	-bol	anabolické steroidy
-buzonum	-buzone	-buzon	deriváty fenylobutazonu
-cainum	-caine	-kain	lokální anestetika
-cef-	-cef-	-cef-	deriváty kyseliny cefalosporanové
-cillinum	-cillin	-cilin	deriváty kyseliny 6-aminopenicilanové
-cort	-cort	-kort	kortikosteroidy, s výjimkou skupiny prednisolonu
-cyclinum	-cycline	-cyklin	deriváty tetracyklinu
-estr	-estr	-estr	estrogenně působící léčiva
-fibratum	-fibrate	-fibrát	léčiva klofibrátové skupiny
-forminum	-formin	-formin	deriváty fenforminu
-gest	-gest	-gest	steroidy, gestageny, sulfonamidová hypoglykemika
-io-	-io-	-io-	RTG-kontrastní látky s jodem
-ium	-ium	-ium	kvarterní amoniové soli
-metacinum	-metacin	-metacin	deriváty indometacinu
-mycinum	-mycin	-mycin	antibiotika produkovaná rodem Streptomyces, deriváty metronidazolu
-ololum	-olol	-olol	blokátory typu propranololu
-onidum	-onide	-onid	lokálně použitelné steroidy s acetalovou skupinou
-orexum	-orex	-orec	anorektika, deriváty fenetylaminu
-praminum	-pramine	-pramin	léčiva skupiny imipraminu
-profenum	-profen	-profen	léčiva skupiny ibuprofenu
-prost	-prost	-prost	prostaglandiny
-relinum	-relin	-relin	hormony hypofýzy stimující uvolňování peptidů
-sulfa-	-sulfa-	-sulfa-	antibakteriální sulfonamidy
-terolum	-terol	-terol	deriváty fenetylaminu
-tizidum	-tizide	-tizid	deriváty chlorothiazidu
-verinum	-verine	-verin	spasmolytika s papaverinovým účinkem

U zkoumadel je uveden název zkoumadla, sumární vzorec a jako synonymum bývá někdy uveden chemický název, resp. názvy triviální. U barevných indikátorů či jiných barevných látek jsou uvedena ještě katalogová čísla (např. Colour Index n° 58005, Schultz n° 1145). Jako příklad je uveden Alizarin S:

Alizarin S R

$C_{14}H_7NaO_7S \cdot H_2O$ - M_r 360,3

Syn. Sodná sůl kyseliny 3,4-dihydroxy-2-antrachinonsulfonové, monohydrát.

Colour Index n° 58005, Schultz n° 1145.

Prášek oranžovo-žlutý, snadno rozpustný ve vodě a lihu 96%.

Kromě latinských a chemických názvů mohou být používány také generické názvy, což jsou názvy, které jsou v současné době tvořeny podle pravidel WHO pro tvorbu mezinárodních nechráněných názvů (International Nonproprietary Names - INN). Generický název se píše s malým počátečním písmenem. Hlavní INN název je uváděn v latině, ale současně s ním se publikuje také jeho anglická, francouzská, německá, ruská a španělská verze. Překlad pravidel pro vytváření generických názvů byl publikován ve Farmaceutickém obzoru (Đurinda, 1989) a je uveden v dalším textu. Hlavní výhodou INN názvů je jejich jednoduchost, jednoznačnost, ale především jejich celosvětová jednotnost.

Při tvorbě INN názvů platí následující principy:

1. Měly by být jednoznačné z hlediska jednotlivých hlásek, ale i výslovnosti. Neměly by být dlouhé a zpochybnitelné jinými běžnými názvy.
2. Pokud patří léčivo do určité farmakologické skupiny, měl by název tuto příslušnost vyjadřovat. Je však třeba se vyvarovat názvů, které by mohly ovlivnit pacienta negativní sugescí po stránce anatomické, fyziologické, patologické nebo terapeutické. Některé použití slovních částic je uvedeno v následující tabulce:
3. Při vytváření INN názvu, které vytváří novou farmakologickou skupinu, musí být dána možnost pro vytváření vhodných INN názvů pro další příbuzné sloučeniny patřící do této nové skupiny.
4. U kyselin by se měla dávat přednost jednoslovným názvům, protože při tvorbě názvů jejich případných solí se nemusí upravovat název kyseliny (např. Oxacillinum natricum).
5. U látek, které se používají ve formě solí, se vytvoří názvy pro aktivní báze nebo kyseliny. Názvy solí či esterů těžké látky by se měly lišit pouze názvem inaktivní báze či kyseliny.

U kvarterních amoniových solí se kation i anion mohou nazvat jako příslušné oddělené komponenty kvarterní sloučeniny a nikoli, jako je tomu u názvů solí aminů. (Toto pravidlo není v souladu

s pravidly IUPAC, protože ta neznají pojem kvarter-

ni amoniové soli, pravidla platí pro tvorbu amoniových solí).

6. Nesmějí se používat izolovaná písmena nebo číslice a také pomlčky.
7. INN názvy je doporučeno fonetizovat, takže namísto "ph" se píše "f", namísto "th" se píše pouze "t", namísto "ae" či "oe" se píše "e" a namísto "y" pouze "i". Pokud možno se v názvech nemají používat písmena "h" a "k".
8. Přednost při tvorbě INN názvů mají názvy léčiv vytvořené jejich objeviteli nebo názvy, které již byly použity pro označení farmaceutického přípravku s tímto léčivem, anebo ty, které jsou pro něj v některé zemi používány oficiálně.
9. Pokud je to možné, měly by se používat slovní částice uvedené v tabulce 1. Nevyjadřuje-li částice spojitost s danou farmakologickou skupinou, nesmí být v názvu použita.

Jen pro doplnění je třeba uvést pravý opak INN názvů, a to výrobní názvy, které jsou chráněné a registrované. Tyto názvy přiděluje léčivu výrobce a označují se symbolem^R. Každé léčivo tedy může mít libovolný počet názvů (výrobních synonym), což v názvosloví vyvolává patřičnou "džungli". Tyto názvy by neměly být latinizovány a používány jako lékopisné názvy. Píší se s velkým počátečním pís-

menem a zpravidla se nefonetizují.

Jako příklad je uvedena následující látka syntetizovaná ve VÚFB v roce 1975 (pramen: Mareš, 1994 - 1. část):

Chemický název:	2-methylthio-5-(3-jod-2-propionyloxy)pyrimidin;
Kódové označení:	VÚFB-9244;
Generický název:	ioproginum (byl použit i v ČsL 4);
INN název:	rimoproginum (byl přidělen až po vyjití ČsL 4);
Lékopisný název:	Rimoproginum;
Výrobní název:	Jaritin ^R .

Pravidla tvorby názvů solí, hydrátů, esterů, oxidů a hydroxidů

V následujícím textu jsou uvedena obecná pravidla vytváření lékopisných názvů léčiv. Jak bylo uvedeno výše, jednoslabičné názvy a názvy kyselin odpovídají INN názvům, které jsou ve většině případů fonetizovány, ale některé názvy byly z tradičních důvodů ponechány bez fonetizace, jako např.: Phenacetinum, Phenobarbitalum.

Soli

Kyslíkaté soli

Tabulka 2

Český název	Tradiční latinský název	Anglický název	Mezinárodní název
<i>výskyt pouze v jediném mocenství</i>			
síran sodný	Natrium sulfuricum	Sodium sulphate	Natrii sulfas
<i>výskyt ve více mocenstvích</i>			
chlornan sodný	Natrium hypochlorosum	Sodium hypochlorite	Natrii hypochloris
chloritan sodný	Natrium chlorosum	Sodium chlorite	Natrii chloris
chlorečnan sodný	Natrium chloricum	Sodium chlorate	Natrii chloras
chloristan sodný	Natrium perchloricum	Sodium perchlorate	Natrii perchloras

Kyslíkaté bezkyslíkaté soli

Tabulka 3

Český název	Tradiční latinský název	Anglický název	Mezinárodní název
<i>bezkyslíkaté</i>			
chlorid sodný	Natrium chloratum	Sodium chloride	Natrii chloridum

Hydrosoli (kyselé soli)

Tabulka 4

Český název	Tradiční latinský název	Anglický název	Mezinárodní název
fosforečnan sodný (normální)	Natrium phosphoricum	Sodium phosphate	Natrii phosphas
hydrogenfosforečnan sodný (střední)	Natrium hydrogenphosphoricum	Sodium hydrogenphosphate	Natrii hydrogenphosphas
dihydrogenfosforečnan sodný (kyselé)	Natrium dihydrogenphosphoricum	Sodium dihydrogenphosphate	Natrii dihydrogenphosphas
dihydrogencitronan sodný	Natrium dihydrogencitricum	Sodium dihydrogencitrate	Natrii dihydrogencitras

Tabulka 5

Soli kyselin s různým mocenstvím kationtu

Český název	Tradiční latinský název	Anglický název	Mezinárodní název
síran železitý (III)	Ferrum sulfuricum oxydatum	Ferric sulphate	Ferri sulfas
síran železnatý (II)	Ferrum sulfuricum oxydulatum	Ferrous sulphate	Ferrosi sulfas
chlorid měďnatý (II)	Cuprum chloratum oxydatum	Cupric chloride	Cupri chloridum
chlorid měďný (I)	Cuprum chloratum oxydulatum	Cuprous chloride	Cuprosi chloridum
dusičnan rtuťnatý (II)	Hydrargyrum nitricum oxydatum	Mercury (II) nitrate	Hydrargyri nitras
dusičnan rtuťný (I)	Hydrargyrum nitricum oxydulatum	Mercury (I) nitrate	Hydrargyrosi nitras

Další příklady: Auri/Aurosi, resp. Gold (III)/Gold (I); Stanni/Stannosi, resp. Tin (IV)/Tin (II) apod.

Tabulka 6

Organické báze

Český název	Tradiční latinský název	Anglický název	Mezinárodní název
<i>sloučeniny s terciálním dusíkem (adiční způsob)</i>			
síran chininia	Chininium sulfuricum	Quinine sulfate	Chinini sulfas
chlorid prokainia	Procainium chloratum	Procaine hydrochloride	Procaini hydrochloridum
<i>sloučeniny s kvarterním dusíkem (oniová nomenklatura)</i>			
jodid dekamethonia	Dekamethonium iodatum	Decamethonium iodide	Decamethonii iodidum
chlorid cetrimonia	Cetrimonium chloratum	Cetrimonium chloride	Cetrimonii chloridum

Další příklady: Mefenidramii metilsulfas, Doxycyclini hyclas apod.

Tabulka 7

Soli kyselin s jednoslovným názvem

Český název	Tradiční latinský název	Anglický název	Mezinárodní název
sodná sůl fenobarbitalu	Phenobarbitalum natricum	Phenobarbital sodium	Phenobarbitalum natricum
sodná sůl oxacilinu	Oxacillinum natricum	Oxacilline sodium	Oxacillinum natricum
draselná sůl mexrenoatu	Mexrenoatum kalicum	Mexrenoate potassium	Mexrenoatum kalicum

Pozn.: mezinárodní latinské názvy jsou shodné s tradičním latinským názvoslovím

Hydráty

Tabulka 8

Názvosloví hydrátů

Český název	Tradiční latinský název	Anglický název	Mezinárodní název
<i>neutrum + hydricum (Coffeinum, Ethylmorphini hydrochloridum apod.)</i>			
glukosa bezvodá	Glucosum anhydricum	Dextrose anhydrate	Glucosum anhydricum
monohydrát kofeinu	Coffeinum monohydricum	Caffeine monohydrate	Coffeinum monohydricum
dihydrát chloridu ethylmorfinia	Ethylmorphinium chloratum dihydricum	Ethylmorphine hydrochloride dihydrate	Ethylmorphini hydrochloridum dihydricum
<i>maskulinum + hydricus (Calcii sulfas, Dinatrii edetas, Codeini phosphas apod.)</i>			
seskvihydrát kodeiniumfosfátu	Codeinium dihydrogenphosphoricum sesquihydricum	Codeine phosphate sesquihydrate	Codeini phosphas sesquihydricus
dihydrát edetanu sodného	Natrium ethylendiaminotetraaceticum dihydricum	Sodium edetate dihydrate	Dinatrii edetas dihydricus
hemihydrát síranu vápenatého	Calcium sulfuricum hemihydricum	Calcium sulphate hemihydrate	Calcii sulfas hemihydricus
chloralhydrát	Chloralum hydratum	Chloral hydrate	Chlorali hydras

Estery

Tabulka 9

Názvosloví esterů běžných kyselin a jednoduchých hydroxyderivátů

Český název	Tradiční latinský název	Anglický název	Mezinárodní název
ethylacetat	Aethylum aceticum	Ethyl acetate	Ehylis acetas
propyl nikotinat	Propylum nicotinicum	Propyl nicotinate	Propylis nicotinas
fenylsalicylat	Phenylum salicylicum	Phenyl salicylate	Phenylis salicylas

Tabulka 10

Názvosloví esterů kyselin a hydroxyderivátů složitějších struktur

Český název	Tradiční latinský název	Anglický název	Mezinárodní název
estradiolvalerat	Oestradiolum valericum	Estradiol valerate	Estradioli valeras
tokoferolacetat	Tocoferolum aceticum	Tocopherol acetate	Tocoferoli acetas
erythromycinethylsukcinat	Erythromycinum ethylsuccinicum	Erythromycine ethylsuccinate	Erythromycini ethylsuccinas

Pozn.: některé složitější estery mohou mít přidělen samostatný jednoslovný název, jako např. Gefarnatum = ester farnesyloctové kyseliny a geraniolu; Tocofoxatum = ester kyseliny 4-chlorfenoxyoctové a alfa-tokoferolu

Oxidy

Tabulka 11

Názvosloví oxidů (modelové) - základní

Vzorec	Český název	Anglický název	Mezinárodní název
Cr ₂ O	oxid chromný	Chromium hemioxide (Dichromium oxide)	Chromii hemioxidum (Dichromii oxidum)
CrO	oxid chromnatý	Chromium oxide	Chromii oxidum
Cr ₂ O ₃	oxid chromitý	Chromium sesquioxide (Dichromium trioxide)	Chromii sesquioxide (Dichromii trioxidum)
CrO ₂	oxid chromičitý	Chromium dioxide	Chromii dioxidum
Cr ₂ O ₅	oxid chromičný	Dichromium pentaoxide	Dichromii pentaoxidum
CrO ₃	oxid chromový	Chromium trioxide	Chromii trioxidum
Cr ₂ O ₇	oxid chromistý	Dichromium heptaoxide	Dichromii heptaoxidum
CrO ₄	oxid chromičelý	Chromium tetraoxide	Chromii tetraoxidum

Tabulka 12

Některé další oxidy

Vzorec	Český název	Anglický název	Mezinárodní název
TiO ₂	oxid titaničitý	Titanium oxydatum	Titanii dioxidum
CO	oxid uhelnatý	Carbon monooxide	Carbonei oxidum
CO ₂	oxid uhličitý	Carbon dioxide	Carbonei dioxidum
Hg ₂ O	oxid rtuťný	Mercurous oxide	Hydrargyri hemioxidum
HgO	oxid rtuťnatý žlutý	Mercuric oxide (yellow)	Hydrargyri oxidum flavum
SiO ₂	oxid křemičitý koloidní	Silicon dioxide colloidalis	Silicii dioxidum colloidalis

Pozn.: tradiční latinské názvosloví není uvedeno, protože podle něj nelze všechny oxidy pojmenovat

Hydroxidy

Tabulka 13

Názvosloví hydroxidů

Vzorec	Český název	Tradiční latinský název	Anglický název	Mezinárodní název
NaOH	hydroxid sodný	Natrium hydroxydatum	Sodium hydroxide	Natrii hydroxidum
Ca (OH) ₂	hydroxid vápenatý	Calcium hydroxydatum	Calcium hydroxide	Calcii hydroxidum
Al ₂ (OH) ₃	hydroxid hlinitý	Aluminium hydroxydatum	Aluminium hydroxide	Aluminii hydroxidum
Ir (OH) ₂	hydroxid iridnatý		Iridium dihydroxide	Iridii dihydroxidum
Ir (OH) ₃	hydroxid iriditý		Iridium trihydroxide	Iridii trihydroxidum
Ir (OH) ₄	hydroxid iridičitý		Iridium tetrahydroxide	Iridii tetrahydroxidum

V tabulkách 14 až 16 jsou v přehledu uvedeny názvy některých skupin používaných v chemických názvech některých léčivých látek, dále předpony vyjadřující počet atomů nebo např. molekul vody, jak je tomu v názvosloví oxidů, hydroxidů či hydrátů. V závěrečné tabulce je pak uvedeno názvosloví některých kyselin a tvar názvu kyseliny v názvu soli nebo esteru. V koncovce českého názvu soli se zpravidla používá koncovka **-an**, ale u některých organických kyselin a zejména u solí organických bází se používá koncovka **-at**.

Tabulka 14

INN názvy některých skupin

Názvy				
Poř.	Český	Anglický	Latinský	Chemický
1	aceturát	aceturate	aceturas	N-acetylglycinat; acetylaminooctová kys.
2	acistrat	acistrate	acistras	2'-acetat (ester) a stearat (sůl)
3	amsonat	amsonate	amsonas	4,4'-diaminostilben-2,2'-disulfonat; 4,4'-diaminostilben-2,2'-disulfonové kys.
4	besilat	besilate	besilas	benzensulfonat; sůl benzensulfonové kys.
5	bunapsilat	bunapsilate	bunapsilas	3,7-di- <i>terc.</i> butyl-1,5-naftalendisulfonat; sůl 3,7-di- <i>terc.</i> butyl-1,5-naftalen-disulfonové kys.
6	ciklotat	cyclotate	ciclotas	4-methylbicyklo-[2,2,2]-okt-2-en-1-karboxylat; sůl 4-methylbicyklo-[2,2,2]-okt-2-en-1-karboxylové kys.
7	cipionat	cipionate	cipionas	cyklopentanpropionat, sůl 3-cyklopentyl-propionové kys.

Názvy				
Poř.	Český	Anglický	Latinský	Chemický
8	dibudinát	dibudinate	dibudinas	2,6-di- <i>terc.</i> butyl-1,5-naftalendisulfonát (obdoba 5); sůl 2,6-di- <i>terc.</i> butyl-1,5-naftalendisulfonové kys.
9	dibunat	dibunate	dibunas	2,6-di- <i>terc.</i> butyl-1-naftalendisulfonát; sůl 2,6-di- <i>terc.</i> butyl-1-naftalendisulfonové kys.
10	edisilat	edisilate	edisilas	1,2-ethandisulfonát; sůl 1,2-ethandisulfonové kys.
11	embonat	embonate	embonas	4,4'-metylenbis(3-hydroxy-2-naftoát); sůl 4,4'-metylenbis(3-hydroxy-2-naftalenové) kys.
12	enentat	enantate	enantas	heptanoát; sůl heptankarboxylové kys.
13	esilat	esilate	esilas	ethansulfonát; sůl ethansulfonové kys.
14	estolat	estolate	estolas	laurylsulfát sloučenin esterifikovaných kys. propionovou
15	etabonat	etabonate	etabonas	ethylkarbonát; ethylester kys. uhličitě
16	fendizoat	fedizoate	fendizoas	<i>o</i> -[(2'-hydroxy-4-bifenylyl)karbonyl] benzoát; sůl <i>o</i> -[(2'-hydroxy-4-bifenylyl)karbonyl]benzoové kys.
17	gluceptat	gluceptate	gluceptas	glukoheptonát; sůl D-glukoheptonové kys.
18	hibenzat	hibenzate	hibenzas	<i>o</i> -(4-hydroxybenzoyl)benzoát; sůl <i>o</i> -(4-hydroxybenzoyl)benzoové kys.
19	hyklat	hyclate	hyclas	monohydrochlorid hemiethanolat hemihydrát
20	isetionat	isetionate	isetionas	2-hydroxyethansulfonát; sůl 2-hydroxyethansulfonové kys.
21	kamsilat	camsilate	camsilas	kamforsulfonát; sůl kamfor-10-sulfonové kys.
22	karbesilat	carbesilate	carbesilas	4-sulfobenzoát; sůl <i>p</i> -sulfobenzoové kys.
23	klosilat	closilate	closilas	4-chlorbenzensulfonát; sůl <i>p</i> -chlorbenzensulfonové kys.
24	kromakat	cromacate	cromacas	[(6-hydroxy-4-methyl-2-oxo-2H-1-benzopyran-7-yl)oxy]acetát; sůl 6-hydroxy-4-methyl-7-kumarinyloxyoctové kys.
25	kromesilat	cromesilate	cromesilas	6,7-dihydroxykumarin-4-methansulfonát; sůl 6,7-dihydroxy-4-kumarinyl-methansulfonové kys.
26	laurylsulfat	laurylsulfate	laurylsulfas	<i>n</i> -dodecylsulfát
27	megallat	megallate	megallas	3,4,5-tromethoxybenzoát; sůl 3,4,5-tromethoxybenzoové kys.
28	mesilat	mesilate	mesilas	methansulfonát; sůl methansulfonové kys.
29	metembonat	metembonate	metembonas	4,4'-metylenbis-3-methoxy-2-naftoát; sůl 4,4'-metylenbis-3-methoxy-2-naftalenkarboxylové kys.
30	metilsulfat	metilsulfate	metilsulfas	methylsulfát
31	napadisilat	napadisilate	napadisilas	1,5-naftalendisulfonát; sůl naftalendisulfonové kys.
32	napsilat	napsilate	napsilas	2-naftalendisulfonát; sůl naftalendisulfonové kys.
33	oxoglurat	oxoglurate	oxogluras	2-oxoglutarát; sůl 2-oxoglutarové kys.
34	pivalat	pivalate	pivalas	trimethylacetát; sůl 2,2-dimethylpropankarboxylové kys.
35	steaglat	steaglate	steaglas	stearoylglykolát; sůl stearoyl-oxyoctové kys.
36	tebutat	tebutate	tebutas	<i>terc.</i> butylacetát; sůl 3,3-dimethylbutankarboxylové kys.
37	tenoat	tenoate	tenoas	2-thiofenkarboxylát
38	teoklat	teoclolate	teoclas	8-chlortheofylinát
39	teprosilat	teprosilate	teprosilas	3-(theofylin-7-yl)propansulfonát; sůl 3-(7-theofylinyl)propansulfonové kys.
40	tofesilat	tofesilate	tofesilas	2-(theofylin-7-yl)ethansulfonát; sůl 2-(7-theofylinyl)ethansulfonové kys.
41	tosilat	tosilate	tosilas	4-toluensulfonát; sůl <i>p</i> -toluensulfonové kys.
42	triflurat	triflurate	trifluras	trifluoracetát; sůl trifluorooctové kys.
43	triklofenat	triclofenate	triclofenas	2,4,5-trichlorfenolát
44	trolamin	trolamine	trolaminum	sůl triethanolaminu; sůl nitrilotriethanolu
45	troxundat	troxundate	troxundas	3,6,9-trioxoundekanoát
46	xinofoat	xinofoate	xinofoas	1-hydroxy-2-naftoát; sůl 1-hydroxy-2-naftalenkarboxylové kys.

Číslovkové předpony

Tabulka 15

Odpovídající číslice	Český název	Latinský název (totožný s anglickým)
0	bez	an (jen s -hydricus)
1/2	hemi	hemi
1	mono	mono
1 1/2	seskvi	sesqui
2	di	di
2 1/2	dihemi	dihemi
3	tri	tri
4	tetra	tetra
5	penta	penta
6	hexa	hexa
7	hepta	hepta
8	okta	octa
9	nona	nona
10	deka	deca
11	undeka	undeca
12	dodeka	dodeca
13	trideka	trideca
20	eikosa	eicosa
21	henikosa	henicosa
22	dokosa	docosa
23	trikosa	tricos
30	triakonta	triaconta
100	hekta	hecta
142	dotetrakontahekta	dotetracontahekta

Názvosloví běžnějších kyselin a jejich solí

Tabulka 16

Český název		Latinský název		Anglický název	
Kyselina	Sůl	Acidum	Sal	Acid	Salt
adipová	adipat	adipicum	adipas	adipic	adipate
akrylová	akrylat	acrylicum	acrylas	acrylic	acrylate
aminosalicylová	aminosalicylat	aminosalicylicum	aminosalicylas	aminosalicylic	aminosalicylate
askorbová	askorbat	ascorbicum	ascorbas	ascorbic	ascorbate
aspartová (asparagová)	aspartat	asparticum	aspartas	aspartic	aspartate
benzoová	benzoat (-an)	benzoicum	benzoas	benzoic	benzoate
boritá	boritan, borat	boricum	boras	boric	borate
bromovodíková	bromid	hydrobromicum	(hydro)bromidum	hydrobromic	bromide
citronová	citronan, citrat	citricum	citras	citric	citrate
dusičná	dusičnan, nitrat	nitricum	nitras	nitric	nitrate
dusitá	dusitan, nitrit	nitrosum	nitris	nitrous	nitrite
edetová	edetat (-an)	edeticum	edetas	edetic	edetate

Český název		Latinský název		Anglický název	
Kyselina	Sůl	Acidum	Sal	Acid	Salt
fluorovodíková	fluorid	hydrofluoridum	(hydro) fluoridum	hydrofluoric	fluoride
fosforečná (fosfat)	fosforečnan	phosphoricum	phosphas	phosphoric	phosphate
fosforitá (fosfit)	fosforitan	phosphorosum	phosphis	phosphorus	phosphite
fumarová	fumarat	fumaricum	fumaras	fumaric	fumarate
gallová	gallat (-an)	gallicum	gallas	gallic	gallate
gentisová	gentisat	gentisicum	gentisas	gentisic	gentisate
glukonová	glukonat	gluconicum	gluconas	gluconic	gluconate
glutamová	glutamat	glutamicum	glutamas	glutamic	glutamate
glutarová	glutarat	glutaricum	glutaras	glutaric	glutarate
chlorečná (V)	chlorečnan (chlorat)	chloricum	chloras	chloric	chlorate
chloristá (VII)	chloristan (perchlorat)	perchloricum	perchloras	perchloric	perchlorate
chloritá (III)	chloritan (chlorit)	chlorosum	chloris	chlorous	chlorite
chlorná	chlornan (hypochlorit)	hypochlorosum	hypochloris	hypochlorous	hypochlorite
chlorovodíková	chlorid	hydrochloricum	(hydro)chloridum	hydrochloric	chloride
cholová	cholat	cholicum	cholas	cholic	cholate
chromová	chroman (-at)	chromicum	chromas	chromic	chromate
isovalerová	isovalerat	isovalericum	isovaleras	isovaleric	isovalerate
jablečná	malat	malicum	malas	malic	malate
jantarová	jantaran (sukcinat)	succinicum	succinas	succinic	succinate
jodovodíková	jodid	hydroiodidum	(hydro)iodidum	hydroiodic	iodide
křemičitá	křemičitan (silikat)	silicicum	silicas	silicic	silicate
kyanovodíková	kyanid	hydrocyanidum	(hydro)cyanidum	hydrocyanic	cyanide
laurová	laurat	lauricum	lauras	lauric	laurate
listová	folat	folicum	folas	folic	folate
maleinová	maleinat	maleicum	maleas	maleic	maleate
malonová	malonat	malonicum	malonas	malonic	malonate
manganistá (VII)	manganistan (permanganat)	permanganicum	permanganas	permanganic	permanganate
manganatá (II) manganičitá (IV) manganová (VI)	manganatan manganičitan manganan	hypomanganosum manganosum manganicum	hypomanganis manganis manganas	hypomanganous manganous manganic	manganate (II) manganate (IV) manganate (VI)
máselná	butyrat	butyricum	butyras	butyric	butyrate
mléčná	mléčnan (laktat)	lacticum	lactas	lactic	lactate

Český název		Latinský název		Anglický název	
Kyselina	Sůl	Acidum	Sal	Acid	Salt
mravenčí	mravenčan (formiat)	formicum	formias	formic	formate
nikotinová	nikotinat	nicotinicum	nicotinas	nicotinic	nicotinate
octová	octan (acetat)	aceticum	acetas	acetic	acetate
olejová	olean (oleat)	oleicum	oleas	oleic	oleate
palmitová	palmitat	palmiticum	palmitas	palmitic	palmitate
pantothenová	pantothenat	pantothenicum	pantothenas	pantothenic	pantothenate
propionová	propionat	propionicum	propionas	propionic	propionate
pyrohroznová	pyruvat	pyruvicum	pyruvas	pyruvic	pyruvate
sylicylová	salicylan (-at)	salicylicum	salicylas	salicylic	salicylate
sirová	síran (sulfat)	sulfuricum	sulfas	sulphuric	suphate
siřičitá	siřičitan (sulfit)	sulfurosum	sulfis	sulphurous	sulphite
skořicová	cinnamat	cinnamicum	cinnamas	cinnamic	cinnamate
sorbová	sorbat	sorbicum	sorbas	sorbic	sorbate
stearová	stearat	stearicum	stearas	stearic	stearate
sulfoxylová	sulfoxylat	sulfoxylicum	sulfoxylas	sulphoxylic	sulphoxylate
šťavelová	šťavelan (oxalat)	oxalicum	oxalas	oxalic	oxalate
uhličitá	uhličitan (karbonat)	carbonicum	carbonas	carbonic	carbonate
undecylenová	undecylat	undecylenicum	undecylas	undecylic	undecylate
valerová	valerat	valericum	valeras	valeric	valerate
vinná	vínan (tartarat)	tartaricum	tartaras	tartaric	tartarate

Literatura u autora

Do redakce došlo 13. 10. 1995